

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ясишена Валентина Валеріївна

УДК: 657.422:657.6:687(477)

**ГРОШОВІ ПОТОКИ ПІДПРИЄМСТВ ШВЕЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ:
ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Тернопіль – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Тернопільському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
Пушкар Михайло Семенович,
Тернопільський національний економічний
університет,
завідувач кафедри аудиту, ревізії та контролінгу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Давидов Григорій Миколайович,
Кіровоградський національний технічний
університет,
декан факультету обліку і фінансів

кандидат економічних наук, професор,
Верига Юстина Андріївна,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
„Полтавський університет економіки і торгівлі”,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку
і аудиту

Захист відбудеться 24 червня 2011 р. о 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.03 Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11 - а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий 23 травня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

М. П. Шаварина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується постійним кругооборотом коштів як у масштабах економіки загалом, так і в межах окремого підприємства. У середині підприємства грошові потоки охоплюють усі господарські процеси та пов'язують його із зовнішнім середовищем, тому непередбачені перебої в інтенсивності, обсязі, напрямі їхнього руху можуть привести до порушення функціонування всіх структурних підрозділів підприємства, вплинути на діяльність роботи в поточному і довгостроковому періодах, спричинити зниження рівня прибутковості й платоспроможності та погіршити фінансовий стан.

За таких умов великого значення набуває управління грошовими потоками підприємства, для здійснення якого керівництво має отримати необхідну інформацію про рух грошових коштів, що формується у системі обліку, аналізу та аудиту. Для підприємств швейної промисловості, які перебувають у кризовому стані, в умовах нестабільності й ризику неплатежів проблема інформаційних ресурсів для управління грошовими потоками стає надзвичайно важливою. Відсутність аналітичної інформації для прогнозування і планування грошових потоків на перспективу зумовлює необхідність проведення досліджень, спрямованих на визначення структури, обсягів даних, форм звітності, термінів подання інформації для системи управління, які ґрунтуються на розробці методик й організації обліку, аналізу та аудиту грошових потоків і їхнього ефективного використання.

У розробках українських вчених не сформовано комплексного підходу до управління грошовими потоками з адаптацією їх до економічної системи країни, що потребує обґрунтування теоретичних, методичних та організаційних засад їхнього обліково-аналітичного відображення. У вітчизняній фаховій літературі висвітлено порядок складання фінансової звітності про рух коштів і розглянуто грошові кошти як об'єкт обліку, аналізу та аудиту, а на грошові потоки звернуто увагу меншою мірою, ніж у зарубіжних дослідженнях, де грошові потоки є індикатором фінансової стійкості підприємства.

Значний внесок у дослідження проблем обліку, аналізу і аудиту грошових потоків зробили такі відомі українські вчені, як М. Т. Білуха, І. О. Бланк, Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Верига, С. Ф. Голов, Г. М. Давидов, З. В. Задорожний, Г. Г. Кірейцев, Я. Д. Крупка, Л. О. Лігоненко, Н. М. Малюга, О. А. Петрик, А. М. Поддєрьогін, М. С. Пушкар, К. О. Редько, В. С. Рудницький, В. В. Сопко, О. О. Терещенко, І. Д. Фаріон, С. І. Шкарабан й ін. Аналізом цих проблем займалися також зарубіжні науковці, зокрема Е. А. Аренс, В. В. Бочаров, Є. Брігхем, Р. Вандер Віл, Дж. К. Ван Хорн, К. Друрі, А. М. Кінг, Дж. К. Лоббек, Д. Міддлтон, Е. Нікхбахт, Л. Н. Павлова, Т. Райс, Дж. К. Робертсон, Г. В. Савицька, Дж. Фостер, Ч. Хорнгрен та ін.

Враховуючи цінність проведених досліджень, у сучасних умовах стає актуальним визначення нових завдань, які потребують застосування системних і комплексних підходів до вирішення проблем обліку, аналізу й аудиту грошових

потоків. Дискусійність багатьох теоретичних і методичних питань, недостатній рівень їхнього дослідження в галузевому аспекті з урахуванням сучасних проблем управління грошовими потоками зумовили вибір теми та визначили спрямованість дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Напрямок дисертаційної роботи пов'язаний з планом науково-дослідних робіт Тернопільського національного економічного університету за темою «Формування інтелектуальної системи обліку для ринкового середовища» (номер державної реєстрації 0106U000524). Здобувач є виконавцем розділу, що розкриває проблеми методики обліку, аналізу й аудиту грошових потоків швейних підприємств. Робота пов'язана з планом науково-дослідних робіт Вінницького інституту економіки Тернопільського національного економічного університету за темою «Шляхи удосконалення обліку і аудиту грошових потоків підприємств швейної промисловості» (номер державної реєстрації 0107U012223), зокрема у підготовці розділів «Звітність про рух грошових коштів та її використання в системі менеджменту», «Вдосконалення методики синтетичного та аналітичного обліку готівкових та безготівкових розрахунків». Також за темою «Дослідження обліково-аналітичного забезпечення системи управління промислових підприємств» (номер державної реєстрації 0109U000032) автором підготовлено розділ «Формування інформації та методика аналізу грошових потоків промислових підприємств».

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних та методичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку, аналізу й аудиту грошових потоків підприємств швейної промисловості.

Для досягнення визначеної мети необхідно виконати такі завдання:

- уточнити дефініцію поняття «грошовий потік» та доповнити класифікацію грошових потоків;
- дослідити стан і основні тенденції економічного розвитку підприємств швейної промисловості й динаміку та структуру їхніх грошових потоків;
- здійснити аналіз формування інформаційної бази для системи управління грошовими потоками;
- розробити пропозиції з удосконалення облікової політики підприємства щодо обліку руху грошових коштів та їх еквівалентів, а також курсових різниць;
- виявити недоліки в системі управління грошовими потоками швейних підприємств і сформулювати організаційні засади управлінського обліку грошових потоків за центрами фінансової відповідальності (ЦФВ);
- окреслити шляхи використання інформації, наведеної у звітності про рух грошових коштів, у системі управління грошовими потоками;
- узагальнити та систематизувати процес проведення аналізу грошових потоків з пристосуванням його до сучасних умов господарювання підприємств швейної промисловості;
- з'ясувати зміст організаційної, технологічної й результативної стадій аудиту грошових потоків.

Об'єкт дослідження – процес формування і використання грошових потоків на промислових підприємствах.

Предметом дослідження є організація та методика обліку, аналізу й аудиту грошових потоків підприємств швейної промисловості України.

Методи дослідження. У процесі наукового дослідження використано такі методи: індукції, дедукції, абстрагування, теоретичного узагальнення і порівняння – при з'ясуванні сутності, удосконаленні класифікації грошових потоків та виявленні факторів, що впливають на них; групування, спостереження, графічного відображення інформації, порівняння – при дослідженні закономірностей формування грошових потоків швейних підприємств; спостереження, групування, документування, моделювання – при вдосконаленні обліку грошових потоків; використання абсолютних, відносних і середніх величин, групування, порівняння, систематизації, методи кореляційного аналізу, коефіцієнтний метод – при проведенні аналізу грошових потоків; спостереження, порівняння, групування, узагальнення, моделювання – при розробленні методики аудиту грошових потоків.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативні документи з питань обліку і контролю грошових коштів, наукові праці й публікації у періодичних виданнях вітчизняних та зарубіжних учених-економістів і практиків з питань економіки, менеджменту, обліку, фінансів, аналізу, планування й аудиту. В роботі використано офіційні матеріали Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, фінансову та статистичну звітність швейних підприємств.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні теоретичних положень з обліку, аналізу й аудиту грошових потоків підприємств швейної промисловості в ринковому середовищі, розробленні рекомендацій щодо вдосконалення методик обліково-аналітичного процесу та отримання інформації для управління грошовими потоками. Результати дослідження, які містять наукову новизну дисертаційної роботи, полягають у такому:

уперше:

– розроблено алгоритм здійснення аудиту Звіту про рух грошових коштів за планом та програмою з виділенням стадій, етапів, методів, прийомів, процедур і тестів, що дає можливість скоротити час на виявлення відхилень та помилок у фінансово-господарській діяльності, систематизувати види робіт і їхній розподіл між окремими аудиторами й обрати оптимальний варіант перевірки залежно від величини підприємства;

удосконалено:

– класифікацію грошових потоків шляхом доповнення її такими новими критеріями і видами: участь грошового потоку в формуванні прибутку; рівень синхронності грошового потоку; умови розрахунків; види готової продукції, товарів, послуг; рівень впливу на прийняття рішення; рівень планування грошових потоків. Пропонована класифікація дасть змогу врахувати вплив потоків на господарські процеси підприємства та розширити спектр необхідної інформації для системи управління;

– організаційні засади і структуру інформаційної бази для системи управління грошовими потоками, в якій виділено і об'єднано підсистеми обліку, аналізу, прогнозування, планування, аудиту та зовнішніх джерел інформації з метою забезпечення необхідної інформації про грошові потоки на вимогу апарату управління;

– форми відомостей аналітичного обліку курсових різниць на основі відкриття додаткових аналітичних рахунків за видами іноземних валют, з допомогою яких стає можливим отримання детальної інформації про рух грошових коштів на валютному рахунку, коливання курсових різниць і переоцінку валютних коштів;

– загальну модель руху грошових потоків за центрами фінансової відповідальності (ЦФВ) швейних підприємств на основі їхнього кодування у системі управлінського обліку. Пропонована модель дає змогу обліковувати й ідентифікувати їх з метою оптимізації та контролю використання за обсягом, видом діяльності, окремими центрами і сферами відповідальності, а також розробити форми внутрішніх управлінських реєстрів з різним ступенем деталізації інформації для потреб менеджменту;

– процес проведення системного аналізу, який базується на поетапному дослідженні грошових потоків та реалізується через визначення показників ліквідності, ділової активності підприємства, аналізі показників Звіту про рух грошових коштів і групи аналітичних фінансових коефіцієнтів, забезпечує виявлення слабких місць та тенденцій розвитку грошових потоків. У перспективі це сприятиме зменшенню ризику втрати платоспроможності й підвищенню рівня ефективності управління грошовими потоками;

набули подальшого розвитку:

– уточнення поняття «грошовий потік» підприємства, що трактується як процес надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів за визначеними часовими інтервалами, що генерується його звичайною й надзвичайною діяльністю і який пов'язаний із зовнішніми та внутрішніми факторами простору, структури, ризику й ліквідності;

– положення до Наказу про облікову політику підприємства щодо розкриття критеріїв віднесення фінансових інвестицій до еквівалентів грошових коштів; порядку перерахунку грошових коштів в іноземній валюті; введення аналітичних рахунків до робочого плану і відомостей перерахунку іноземної валюти до курсу гривні; порядку складання Звіту про рух грошових коштів непрямым методом у системі управлінського обліку для великих та середніх підприємств і скороченої форми звіту прямим методом для малих підприємств;

– застосування нових назв рахунків і субрахунків з обліку грошових коштів та їх еквівалентів з метою достовірного відображення об'єктів, які на них обліковуються, та встановлення відповідності їхніх назв і розміщення у Плані рахунків, що не буде суперечити їхньому розкриттю у фінансовій звітності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування на практиці запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення методики обліку, аналізу й аудиту грошових потоків, що сприятиме підвищенню

ефективності використання грошових потоків у процесі управління ними. Результати дослідження знайшли практичне застосування на підприємствах швейної промисловості України: ВАТ «Володарка» (довідка № 122 від 15.04.2010 р.), ВАТ «Козятинська швейна фабрика» (довідка № 243 від 5.10.2010 р.) та ЗАТ «Поділля» (довідка № 656 від 14.10.2010 р.).

Результати дослідження використано у навчальному процесі Вінницького інституту економіки Тернопільського національного економічного університету (довідка № 0101 від 28.09.2010 р.).

Особистий внесок здобувача полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення методики та організації обліку, аналізу й аудиту грошових потоків підприємств швейної промисловості. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використано лише ті ідеї та положення, які є особистим внеском здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дисертаційної роботи доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях і семінарах, зокрема на: III міжвузівській науково-практичній конференції студентів, магістрантів та аспірантів «Фінансова система України в сучасних умовах та напрями її удосконалення» (м. Вінниця, 2007 р.); науково-методичному семінарі кафедри обліку і аудиту ВІЕ ТНЕУ «Бухгалтерський облік: проблеми теорії та практики» (м. Вінниця, 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України» (м. Тернопіль, 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах євроінтеграційних процесів» (м. Чернівці, 2008 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Спецпроект: аналіз наукових досліджень» (м. Дніпропетровськ, 2008 р.); науково-практичній конференції «Перспективи розвитку контролінгу як науки: теорія та практика» (м. Тернопіль, 2008 р.); Першій науково-практичній конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів «Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України» (м. Луцьк, 2008 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теорія та практика ринкових перетворень: економічний та соціальний контекст» (м. Вінниця, 2008 р.); VI Міжнародній науковій конференції «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації» (м. Київ, 2008 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Місце та роль України в глобалізованому світі: економічні, політичні, культурні аспекти» (м. Вінниця, 2009 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2009 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин» (м. Умань, 2009 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю» (м. Черкаси, 2009 р.); Всеукраїнському науково-практичному семінарі «Особливості реформування економіки України в умовах глобальної економічної кризи» (м. Вінниця, 2009 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції

«Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в умовах економічної нестабільності» (м. Вінниця, 2010 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Альянс наук: вчений вченому» (м. Дніпропетровськ, 2010 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі» (м. Тернопіль, 2010 р.).

Публікації. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 26 наукових праць загальним обсягом 7,56 друк. арк., з яких 8 надруковано у наукових фахових виданнях (3,83 друк. арк.), 2 – в інших наукових виданнях (0,5 друк. арк.), 16 – у збірниках тез доповідей і матеріалів науково-практичних конференцій (3,23 друк. арк.). Обсяг частки дисертанта в опублікованих працях становить 7,18 друк. арк.

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Основний текст займає 206 сторінок. Робота вміщує 57 таблиць на 47 сторінках, 28 рисунків на 18 сторінках та 22 додатки на 49 сторінках. Список використаних джерел налічує 245 найменувань на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі «Теорія грошових потоків та формування інформації про них» розглянуто економічну природу грошових коштів, які є основною складовою грошових потоків. Розкрито сутність поняття «грошовий потік» і вдосконалено класифікацію грошових потоків. Визначено зовнішні й внутрішні фактори негативного впливу на формування грошових потоків. Подано результати дослідження стану швейних підприємств України та їхніх грошових потоків. Запропоновано структуру інформаційної бази управління грошовими потоками.

Аналіз економічної природи грошей, їхнього розвитку і функцій дав змогу визначити, що гроші – це історично змінний винахід людства та важливий чинник ринкового середовища, без якого неможливо уявити сучасне суспільство.

У процесі дослідження з'ясовано, що в економічній літературі класифікація грошових потоків наводиться за різними критеріями, які стосуються виокремлення їхніх ознак і видів, а також необхідної кількості класифікаційних ознак. З метою побудови системи управління грошовими потоками та управлінського обліку на підприємствах швейної промисловості й з урахуванням специфіки цієї галузі запропоновано вдосконалити і доповнити чинну базу класифікації грошових потоків введенням таких класифікаційних ознак та видів, а саме: грошового потоку в формуванні прибутку (якісний грошовий потік, неякісний грошовий потік); рівень синхронності грошового потоку (синхронний грошовий потік, несинхронний грошовий потік); умови розрахунків (грошовий потік у результаті попередньої оплати, грошовий потік у результаті післяоплати, грошовий потік у результаті часткової оплати, грошовий потік у результаті порушення умов розрахунків); види готової продукції, товарів, послуг (грошовий потік за видами готової продукції, грошовий потік за видами товарів, грошовий потік за виконанням послуг з пошиття одягу); рівень впливу на прийняття рішень (релевантний грошовий потік, нерелевантний грошовий потік); рівень планування грошових

потоків (планований грошовий потік, фактичний грошовий потік, грошовий потік, що відображає відхилення між плановими і фактичними показниками). Це допоможе розширити спектр інформації про грошові потоки для системи управління ними.

У дисертації встановлено вплив зовнішніх і внутрішніх факторів економічного, політичного, законодавчо-правового, техніко-технологічного, соціального, екологічного, організаційного, постачальницького, виробничого, маркетингового/збутового, трудового, інвестиційного та фінансового характеру на ефективність роботи і формування грошових потоків підприємства. Між зовнішніми та внутрішніми факторами існують тісний взаємозв'язок і взаємодія, які значною мірою визначають фінансовий стан підприємства. При виділенні факторів, які впливають на формування грошових потоків, особливу увагу приділено факторам, що супроводжуються ризиками. Виявлення ризиків для підприємства – це важливий етап, мета якого полягає у зниженні їхнього негативного впливу, що виявляється у непередбачених грошових витратах, у недостатніх грошових надходженнях або їхній затримці.

У результаті аналізу закономірностей формування і руху грошових потоків на швейних підприємствах встановлено схожі тенденції розвитку щодо концентрації грошових потоків від різних видів діяльності. Загалом вхідний грошовий потік визначається надходженням від операційної діяльності, тоді як вихідний – витрачанням на інвестиційну діяльність, а у процесі фінансової діяльності спостерігається коливання вхідного та вихідного грошових потоків. У динаміці з 2004 р. по 2009 р. на досліджуваних підприємствах виявлено зменшення вхідного грошового потоку від операційної діяльності, внаслідок чого знижується обсяг грошових коштів для погашення зобов'язань і фінансування інших видів діяльності. Невисокий рівень чистого грошового потоку на підприємствах свідчить про низький фінансовий стан і недоліки у системі управління грошовими потоками.

У процесі дослідження вітчизняних швейних підприємств з'ясовано, що на них досі не створено налагодженої інформаційної системи, яка би забезпечувала фінансових менеджерів регулярною та достовірною інформацією про грошові потоки. З огляду на це в дисертації сформовано організаційні засади створення інформаційної бази для системи управління грошовими потоками, яка має ґрунтуватися на обробці інформації з обліку, аналізу, прогнозування, планування, аудиту і зовнішніх джерел інформації, які повною мірою дають для керівництва вичерпну інформацію про грошові потоки. Основним завданням інформаційного забезпечення управління грошовими потоками є обробка облікової інформації та пристосування її до вимог фінансового менеджменту, її узгодження з потребами аналізу, прогнозування, планування і контролю та створення на цій основі дієвої інформаційної бази на вимоги менеджерів різного ієрархічного рівня.

У другому розділі «Система обліку грошових потоків швейних підприємств» проаналізовано питання відображення в обліковій політиці критеріїв зарахування фінансових інвестицій до еквівалентів грошових коштів, вибору методу перерахунку валютного курсу та визначення курсових різниць при розрахунках грошовими коштами в іноземній валюті й встановлення

порядку складання звітності про рух грошових коштів. Сформульовано організаційні засади управлінського обліку грошових потоків за центрами фінансової відповідальності та розроблено внутрішні форми управлінських реєстрів з різним ступенем деталізації для обліку грошових потоків.

В дисертації вказано на недостатнє висвітлення теоретичних і практичних основ такого поняття, як еквіваленти грошових коштів, які є однією зі складових грошових потоків. Це приводить до їхнього відображення у складі поточних фінансових інвестицій при класифікації й у Плані рахунків бухгалтерського обліку. Однією з причин цієї розбіжності визначено відсутність чітких критеріїв поділу інвестицій на довгострокові, поточні та еквіваленти грошових коштів у законодавчих документах.

Визначення критеріїв зарахування фінансових інвестицій до еквівалентів грошових коштів є одним з головних питань їх обліку. Еквіваленти грошових коштів мають відповідати таким вимогам: а) здійснюватись з метою отримання прибутку; б) мати короткий строк погашення (3 місяці або менше); в) відповідати вимогам високоліквідного активу (швидко перетворюватись на гроші); г) мати незначний (мінімальний) ризик зміни вартості. У роботі запропоновано їх виділяти в окрему групу з метою узгодження місця еквівалентів грошових коштів у класифікації фінансових інвестицій, що не буде суперечити їхньому відображенню у Балансі, Звіті про рух грошових коштів і Примітках до річної фінансової звітності.

Для підвищення аналітичної цінності облікової інформації рекомендовано відкрити аналітичні рахунки з обліку курсових різниць, а саме: 3021 «Грошові кошти в касі в іноземній валюті (долар США)», 3022 «Грошові кошти в касі в іноземній валюті (євро)», 3121 «Грошові кошти на поточних рахунках в іноземній валюті (долар США)», 3122 «Грошові кошти на поточних рахунках в іноземній валюті (євро)», 3141 «Грошові кошти на інших рахунках в іноземній валюті (долар США)», 3142 «Грошові кошти на інших рахунках в іноземній валюті (євро)», 3331 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті», 3341 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті (долар США)», 3342 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті (євро)», 3621 «Розрахунки з іноземними покупцями (долар США)», 3622 «Розрахунки з іноземними покупцями (євро)», 6321 «Розрахунки з іноземними постачальниками (долар США)», 6322 «Розрахунки з іноземними постачальниками (євро)» та ін., залежно від потреб підприємства і кількості видів валют, з якими воно працює. До наведених рахунків розроблено спеціальні відомості, які дають змогу отримувати детальну інформацію про рух коштів на валютному рахунку, коливання курсових різниць та переоцінку валютних коштів.

Встановлено важливість використання інформації, яку містить форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів», для управління грошовими потоками і визначення реального фінансового стану підприємства, котрий складно оцінити на основі лише величини прибутку, що фіксується у формі № 2 «Звіт про фінансові результати».

У процесі порівняння переваг та недоліків складення Звіту про рух грошових коштів з допомогою прямого і непрямого методів з'ясовано, що

необхідно складати звітність двома методами, тому що вони доповнюють один одного та є джерелом важливої інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів. У дисертації запропоновано складати внутрішню форму Звіту про рух грошових коштів з допомогою непрямого методу для середніх та великих підприємств і скорочену форму з допомогою прямого методу для малих підприємств.

Недостатність теоретичних та практичних наукових розробок управлінського обліку грошових потоків зумовила потребу у визначенні сутності управлінського обліку грошових потоків, який слід розглядати як процес збирання, накопичення, оброблення, систематизації й передачі інформації внутрішнім користувачам про стан і рух грошових потоків у процесі господарської діяльності підприємства для здійснення їхнього аналізу, оптимізації, прогнозування (планування) та контролю для прийняття управлінських рішень з метою підвищення якості використання грошових ресурсів. Такий підхід розкриває сутність і вказує місце управлінського обліку в системі управління грошовими потоками загалом.

З метою вдосконалення інформації для відстеження процесу управління грошовими потоками рекомендовано організацію управлінського обліку грошових потоків на швейних підприємствах впроваджувати через управління окремими напрямками фінансової діяльності підприємства шляхом виокремлення ЦФВ (рис. 1).

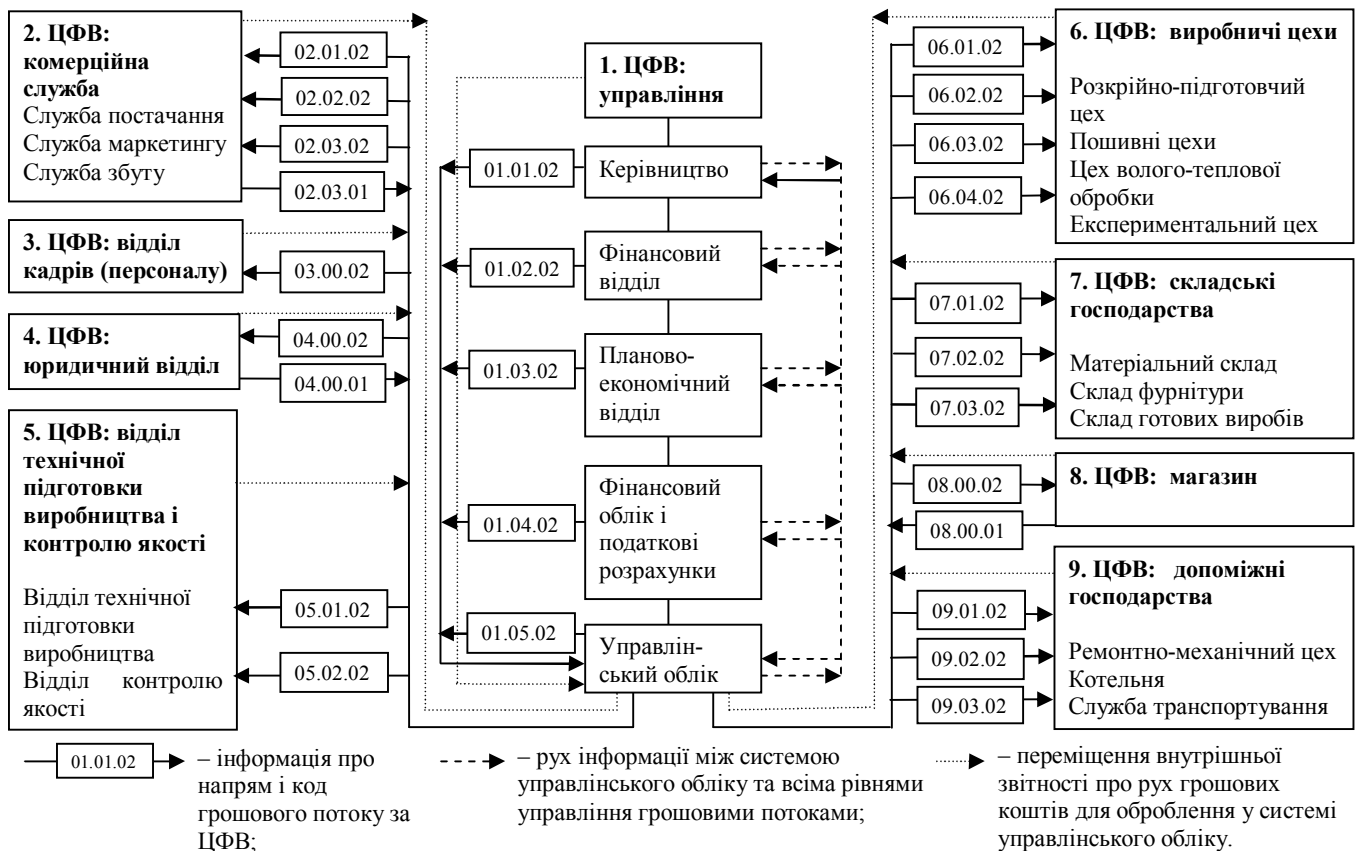

Рис. 1. Модель руху грошових потоків за ЦФВ у системі управління ними

Розробка управлінського обліку грошових потоків на підприємстві базується на виділенні ЦФВ та єдиній системі кодування грошових потоків. Виділення центрів відповідальності дає змогу визначити: вплив кожного підрозділу компанії на фінансовий результат; ефективність роботи конкретних підрозділів (керівників, працівників); необхідну суму фінансування для кожного підрозділу компанії й ін. Виділені ЦФВ мають окремі функції, завдання, цілі, обсяги вхідного (вихідного) грошового потоку і різний рівень відповідальності, контролю та доступу до інформаційної бази щодо грошових потоків. Для ідентифікації грошового потоку розроблено структуру коду з основними ознаками, який вказує номер ЦФВ і його підрозділу, напрям руху грошового потоку та вид діяльності. Ідентифікація грошових потоків допомагає визначити і контролювати їхній напрям руху (вхідні, вихідні), обсяг, зараховувати грошові потоки до відповідного виду діяльності в розрізі окремих ЦФВ за підрозділами і по підприємству загалом, а також дає можливість створити єдину систему документообороту.

З метою інтеграції облікової інформації про грошові потоки побудовано модель їхнього руху та зв'язку між окремими ЦФВ. З урахуванням кодифікації грошових потоків розроблено форми внутрішніх управлінських реєстрів про рух грошових коштів по ЦФВ і їхніх підрозділах, а також форму зведеного реєстру за всіма ЦФВ підприємства.

У третьому розділі «Аналіз та аудит грошових потоків підприємств швейної промисловості» сформовано теоретико-методичні основи аналізу грошових потоків, розроблено поетапну методику системного аналізу грошових потоків і складено пропозиції щодо вдосконалення методики проведення аудиту грошових потоків.

В роботі систематизовано концептуальні основи аналізу грошових потоків, які поєднують мету, завдання, об'єкти, принципи, способи та інші важливі елементи аналізу грошових потоків для створення цілісного уявлення про теоретико-методичну базу грошових потоків.

Існує необхідність проведення аналізу грошових потоків, що зумовлено обмеженістю грошових ресурсів на підприємствах, нестійким фінансовим станом багатьох підприємств, ризиком втрати платоспроможності, підвищенням рівня ефективності управління грошовими потоками й іншими факторами. З метою вдосконалення теоретичних основ аналізу грошових потоків, його організації та методики визначено основні етапи проведення системного аналізу грошових потоків. Поетапний аналіз грошових потоків дає інформацію для оцінювання діяльності підприємства в минулому і теперішньому часі, а також стає підґрунтям для прогнозування та планування грошових потоків (рис. 2).

Доцільно розглядати метод аудиту як сукупність спеціальних прийомів, за допомогою яких оцінюють і досліджують стан об'єктів аудиту, прийоми аудиту – як елементи методу аудиту зі спорідненими діями, за допомогою яких здійснюють дослідження, а процедури аудиту – як порядок виконання аудитором конкретних, методичних дій, що забезпечують проведення всіх етапів аудиту для одержання достатніх доказів та складення відповідних висновків, на яких ґрунтується думка аудитора.

Рис. 2. Основні етапи проведення аналізу грошових потоків підприємства

У дисертації обґрунтовано недостатність і недосконалість методичних розробок для цілісного забезпечення процесу проведення аудиту грошових потоків. У наукових працях дослідників переважно робиться акцент на процесі аудиту Балансу та Звіту про фінансові результати, які є основними формами звітності. Проте розгляд методики проведення аудиту Звіту про рух грошових коштів – це не менш важливе завдання, тому що цей звіт не тільки детально розкриває зміст основних статей Балансу і Звіту про фінансові результати, а й містить дані Головної книги та окремих аналітичних рахунків бухгалтерського обліку. Ці дані потребують особливої уваги, оскільки їх необхідно правильно віднести до операційної, інвестиційної й фінансової діяльності, тому виникає ризик їхнього недостовірного відображення і невідповідності реальному стану

справ на підприємстві. З огляду на це розроблено алгоритм проведення аудиторської перевірки Звіту про рух грошових коштів (рис. 3).

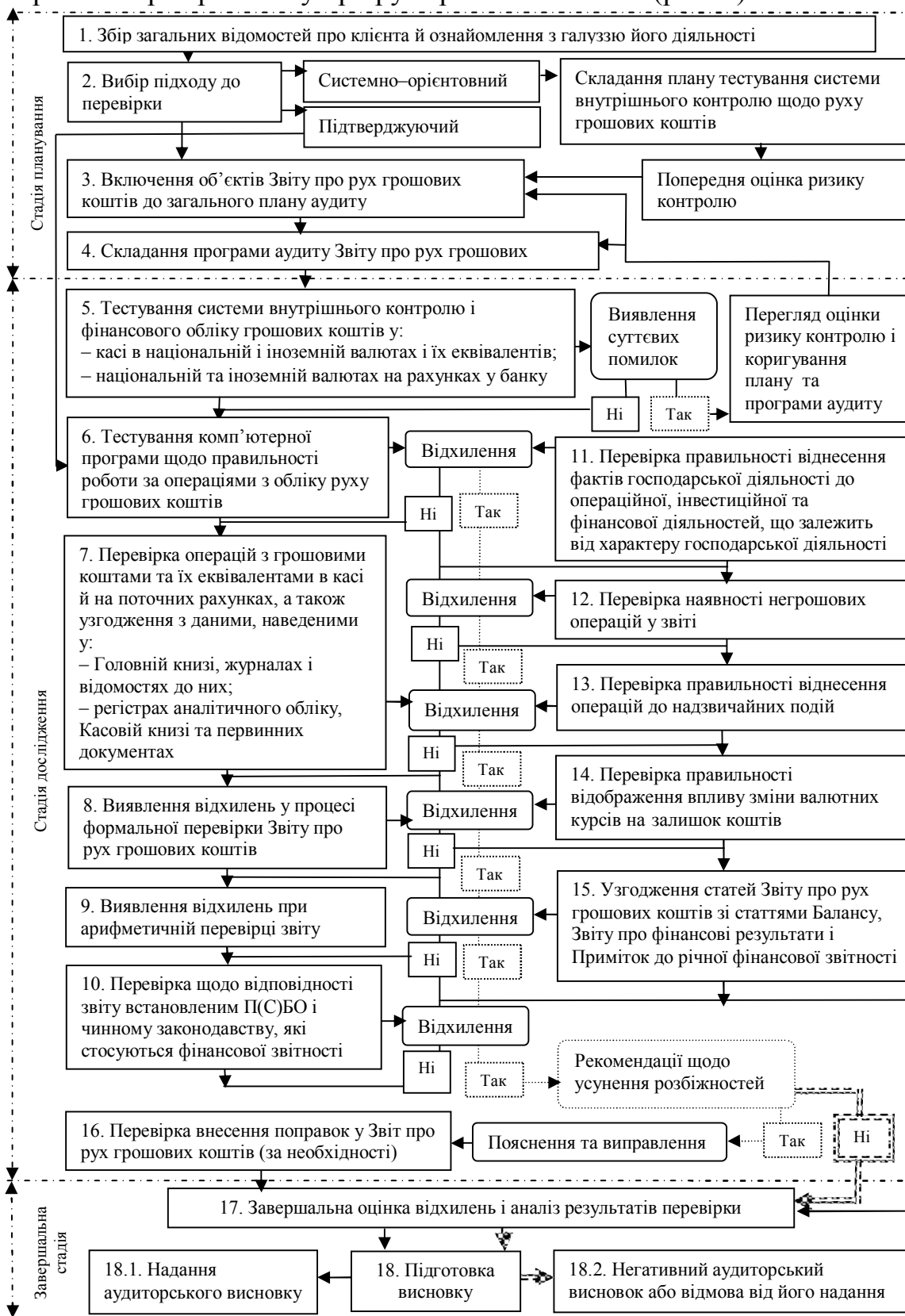

Рис. 3. Алгоритм проведення аудиту Звіту про рух грошових коштів

Подана модель алгоритму поділена на основні стадії аудиту (планування, дослідження, завершальна або підсумкова), що дало змогу виділити та визначити

послідовність основних етапів перевірки, які входять до плану і програми аудиту Звіту про рух грошових коштів. У розробленій програмі аудиторської перевірки вказано: завдання перевірки; конкретизовані процедури аудиту; джерела, які містять інформацію для перевірки; загальні аудиторські процедури (прийоми); виконавців. Водночас вона складена з урахуванням останніх змін, внесених у П(С)БО 4, щодо застосування прямого методу при визначенні руху грошових коштів від операційної діяльності.

В сукупності запропоновані теоретико-методичні підходи сприятимуть підвищенню якості й ефективності проведення аудиту грошових потоків підприємства.

ВИСНОВКИ

У проведеному дисертаційному дослідженні зроблено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення наукової проблеми, яка полягає у вдосконаленні методики, організації обліку, аналізу й аудиту грошових потоків швейних підприємств, сформовано практичні рекомендації, які спрямовані на розширення інформаційних ресурсів щодо ефективного використання грошових потоків. Результати дослідження дали підстави зробити такі висновки:

1. На основі узагальнення та вивчення теоретичних підходів провідних науковців визначено грошовий потік підприємства як процес надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів за визначеними часовими інтервалами, що генерується його звичайною й надзвичайною діяльністю і який пов'язаний із зовнішніми та внутрішніми факторами простору, структури, ризику й ліквідності. Така дефініція повніше характеризує економічну сутність грошового потоку і вказує на його важливу роль у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства.

2. В економічній науці класифікація грошових потоків базується на різних методичних підходах та наукових розробках щодо виокремлення їхніх класифікаційних ознак і видів, залишаючи поза увагою важливі характеристики грошових потоків, які не враховуються у процесі проведення аналізу, прогнозування, планування грошових потоків та формування інформації про них для системи управління цими потоками. До відомих класифікаційних ознак грошових потоків запропоновано додати такі, як участь грошового потоку в формуванні прибутку; рівень синхронності грошового потоку; умови розрахунків; види готової продукції, товарів, послуг; рівень впливу на прийняття рішень; рівень планування грошових потоків, з метою формування додаткової інформації для системи управління ними.

3. На швейних підприємствах не створено налагодженої інформаційної системи, яка би забезпечувала фінансових менеджерів регулярною і достовірною інформацією про грошові потоки. З метою забезпечення необхідної інформації про грошові потоки на вимогу апарату управління вдосконалено організаційні засади та структуру інформаційної бази для системи управління грошовими потоками, в якій виділено й об'єднано підсистеми обліку, аналізу, прогнозування, планування та аудиту і виокремлено набір основних показників кожної з

підсистем, які повною мірою забезпечать керівництво вичерпною інформацією про грошові потоки.

4. При формуванні облікової політики швейних підприємств елементи об'єктів обліку, що відображають рух грошових коштів та їх еквівалентів і курсові різниці, які виникають у результаті розрахунків іноземною валютою, майже не враховують, що перешкоджає їхньому достовірному обліку. З огляду на це в обліковій політиці визначено за доцільне розкрити: критерії зарахування фінансових інвестицій до еквівалентів грошових коштів; порядок перерахунку грошових коштів в іноземній валюті (відображення курсових різниць на кожен дату зміни курсу або середньозваженого валютного курсу); введення до робочого плану рахунків додаткових аналітичних рахунків та відомостей до них з обліку і розрахунку курсових різниць; порядок складання Звіту про рух грошових коштів у підсистемі управлінського обліку. Це дасть змогу конкретизувати зарахування фінансових інвестицій до еквівалентів грошових коштів, усуне проблеми недостатньої аналітичності рахунків та облікових реєстрів з обліку курсових різниць і забезпечить отримання більш детальної інформації, що міститься у внутрішній формі Звіту про рух грошових коштів.

5. Внесено зміни у План рахунків бухгалтерського обліку за окремими рахунками обліку грошових коштів, їх еквівалентами та поточними фінансовими інвестиціями, а саме: рахунок 30 «Грошові кошти в касі» й субрахунки 301 «Грошові кошти в касі в національній валюті» та 302 «Грошові кошти в касі в іноземній валюті»; рахунок 31 «Грошові кошти на рахунках в банках» і субрахунки 311 «Грошові кошти на поточних рахунках в національній валюті», 312 «Грошові кошти на поточних рахунках в іноземній валюті», 313 «Грошові кошти на інших рахунках в національній валюті» та 314 «Грошові кошти на інших рахунках в іноземній валюті»; рахунок 32 «Еквіваленти грошових коштів» і субрахунки 321 «Еквіваленти грошових коштів в національній валюті» та 322 «Еквіваленти грошових коштів в іноземній валюті»; рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції» за видами фінансових інвестицій. Це сприятиме достовірному відображенню об'єктів обліку в Плані рахунків і у фінансовій звітності.

6. Для вдосконалення процесу обліку курсових різниць відкрито аналітичні рахунки залежно від потреб підприємства й кількості видів валют, з якими воно працює. До перерахованих рахунків розроблено спеціальні відомості, які допомагають знизити рівень помилок, що можуть виникати при розрахунку курсових різниць, а також дають змогу звіряти взаєморозрахунки з партнерами, які здійснюються в іноземній валюті.

7. З метою підвищення якості використання грошових ресурсів, їхнього контролю і управління ними запропоновано впровадження на підприємстві управлінського обліку грошових потоків, який базується на виділенні центрів фінансової відповідальності (ЦФВ) та єдиній системі кодування грошових потоків. Ідентифікація грошових потоків дає змогу визначити і контролювати їхній напрям руху (вхідні, вихідні), обсяг, зараховувати грошові потоки до відповідного виду діяльності за окремими ЦФВ й їхніми підрозділами та по підприємству загалом і

створити єдину систему документообороту. Для забезпечення інтеграції облікової інформації про грошові потоки побудовано модель їхнього руху та зв'язку між ЦФВ. З урахуванням кодифікації грошових потоків розроблено форми внутрішніх управлінських реєстрів про рух грошових коштів по ЦФВ й їхніх підрозділах, а також форму зведеного реєстру за всіма ЦФВ підприємства.

8. Обґрунтовано необхідність складання внутрішньої форми Звіту про рух грошових коштів з використанням непрямого методу, що дасть додаткову інформацію для визначення взаємозв'язку між прибутком та чистим грошовим потоком. Для малих підприємств складання скороченої форми Звіту про рух грошових коштів (форма № 3-м) з допомогою прямого методу дасть змогу розширити аналітичну інформацію для управління грошовими потоками.

9. Системний аналіз грошових потоків рекомендовано базувати на послідовному дослідженні грошових потоків, яке передбачає проведення аналізу: ліквідності балансу; показників оцінки ліквідності підприємства; Звіту про рух грошових коштів; показників ділової активності; групи аналітичних фінансових коефіцієнтів, які характеризують грошові потоки. Він може бути використаний у практичній діяльності, що у сукупності забезпечить деталізоване дослідження грошових потоків підприємства, допоможе визначити тенденції й закономірності їхнього формування.

10. Встановлено відсутність системного підходу до проведення аудиту руху грошових потоків та обґрунтовано недостатність і недосконалість методичного забезпечення процесу аудиту. Це зумовило необхідність розробки алгоритму проведення аудиту Звіту про рух грошових коштів з виділенням стадій, етапів перевірки, тісно пов'язаних з планом та програмою аудиту, із зазначенням процедур, прийомів і тестів. Це сприятиме систематизації аудиторських процедур на всіх етапах аудиту, скоротить час проведення перевірки, дасть змогу достовірно зібрати докази для підтвердження звіту.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Ясишена В. В. Інформативність Звіту про рух грошових коштів в системі менеджменту / В. В. Ясишена // Галицький економічний вісник. – 2008. – № 3 (18). – С. 127 – 131.
2. Ясишена В. В. Облік, аналіз і аудит як підсистеми формування інформації щодо грошових потоків підприємств / В. В. Ясишена // Галицький економічний вісник. – 2008. – № 5 (20). – С. 148 – 153.
3. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств / В. В. Ясишена // Економічний простір. – 2008. – № 16. – С. 123 – 131.
4. Гордополова Н. В. Методика аудиту звіту про рух грошових коштів / Н. В. Гордополова, В. В. Ясишена // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Вип. 23 : У 3 ч. / М-во освіти і науки України, Черк. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2009. – С. 111 – 116. – (Серія : Економічні науки). (загальний обсяг – 0,53 друк. арк., у т. ч. автора – 0,43 друк. арк.). Особистий внесок: проаналізовано та систематизовано методику аудиту звіту про рух грошових коштів.

5. Ясишена В. В. Формування грошових потоків підприємств швейної промисловості / В. В. Ясишена // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2009. – Вип. № 3 (23). – С. 128 – 135.
 6. Ясишена В. В. Еволюція грошей та їх сутність / В. В. Ясишена // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2010. – Вип. № 1 (25). – С. 46 – 51.
 7. Ясишена В. В. Методика прогнозування грошових потоків / В. В. Ясишена // Економічні науки : зб. наук. праць. Вип. 7 (25), ч. 3 / Луцький нац. техн. ун-т. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2010. – С. 564 – 572. – (Серія: Облік і фінанси).
 8. Ясишена В. В. Еквіваленти грошових коштів: проблеми визнання та обліку / В. В. Ясишена // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Вип. 25 : У 3 ч. Ч. I / М-во освіти і науки України, Черк. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – С. 134 – 139. – (Серія : Економічні науки).
- Публікації в інших наукових виданнях:**
9. Ясишена В. В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація / В. В. Ясишена // Економічний аналіз. – 2008. – № 2 (18). – С. 321 – 324.
 10. Ясишена В. В. Шляхи підвищення ефективності аудиту грошових коштів / В. В. Ясишена // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації : зб. наук. праць. Вип. 1 / Держ. ком. стат. України, Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2008. – С. 117 – 118.
 11. Ясишена В. В. Стан та проблеми економічного розвитку підприємств швейної промисловості України / В. В. Ясишена // Фінансова система України в сучасних умовах та напрями її удосконалення : зб. матеріалів III міжвуз. наук.-практ. конф. студ., магістрантів та аспірантів. – Вінниця : ВІЕ ТНЕУ, 2007. – С. 170 – 174.
 12. Ясишена В. В. Розрахункові платіжні плани – залог фінансової стабільності підприємства / В. В. Ясишена // Бухгалтерський облік: проблеми теорії та практики : матеріали наук.-метод. семінару кафедри обліку і аудиту. – Вінниця : ВІЕ ТНЕУ, 2007. – С. 31 – 35.
 13. Ясишена В. В. Система інформаційного забезпечення управління грошовими потоками / В. В. Ясишена // Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України / Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 21 – 22 лист. 2007 р.). – Тернопіль : Екон. думка, 2007. – С. 446 – 449.
 14. Ясишена В. В. Переваги використання Звіту про рух грошових коштів для аналізу грошових потоків / В. В. Ясишена // Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах євроінтеграційних процесів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Чернівці : Технодрук, 2008. – С. 224 – 227.
 15. Ясишена В. В. Грошові потоки підприємств: теоретичний аспект / В. В. Ясишена // IV Міжнар. наук.-практ. конф. «Спецпроект: аналіз наукових досліджень» : зб. наук. праць. Т. 2. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – С. 106 – 109.
 16. Ясишена В. В. Контролінг грошових потоків підприємств / В. В. Ясишена // Перспективи розвитку контролінгу як науки: теорія та практика : зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 17 груд. 2008 р.). – Тернопіль : ТНЕУ, 2008. – С. 128 – 131.
 17. Ясишена В. В. Концептуальні основи аналізу грошових потоків підприємств / В. В. Ясишена // Актуальні проблеми і перспективи розвитку

економіки України : матеріали Першої наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студ. (м. Луцьк 13 – 14 лист. 2008 р.). – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – С. 317 – 318.

18. Ясишена В. В. Спрямування грошових потоків швейних підприємств на підвищення інвестиційного клімату галузі / В. В. Ясишена // Теорія та практика ринкових перетворень: економічний та соціальний контекст : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Вінниця, 20 – 22 березня 2008 р.). Т. IV. – Вінниця : ВІЕ ТНЕУ, 2008. – С. 40 – 45.

19. Ясишена В. В. Характеристика денежных потоков предприятий швейной промышленности, их влияние на конкурентоспособность / В. В. Ясишена // К профессиональной карьере и жизненному успеху – через инновации : сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф., (г. Архангельськ, 20 – 21 апр. 2009 г.) : в 2 ч. Ч. 2. Секции 3 – 6. – М. : Ин-т управления, 2009. – С. 138 – 144.

20. Ясишена В. В. Місце управлінського обліку в системі управління грошовими потоками / В. В. Ясишена // Місце та роль України в глобалізованому світі: економічні, політичні, культурні аспекти : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. – Вінниця : ВІЕ ТНЕУ, 2009. – С. 221 – 224.

21. Ясишена В. В. Основні показники аналізу грошових потоків підприємств / В. В. Ясишена // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : зб. тез доп. Шостої Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, (м. Тернопіль, 26 – 27 лют. 2009 р.). – Тернопіль : Екон. думка, 2008. – С. 451 – 453.

22. Ясишена В. В. Сутність грошей і їх роль у суспільстві / В. В. Ясишена // матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин», (м. Умань, 5 – 6 червня 2009 р.). Ч. II. – Умань : Вид. «Сорочинський», 2009. – С. 234 – 236.

23. Гордополова Н. В. Аудит Звіту про рух грошових коштів / Н. В. Гордополова, В. В. Ясишена // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Черкаси, 8 – 10 квіт. 2009 р.) / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2009. – С. 126 – 129 (загальний обсяг – 0,19 друк. арк., у т. ч. автора – 0,1 друк. арк.). Особистий внесок: визначено етапи та систематизовано процес проведення аудиту Звіту про рух грошових коштів.

24. Гордополова Н. В. Методи, прийоми та процедури аудиту: дослідження питань уточнення / Н. В. Гордополова, В. В. Ясишена // Особливості реформування економіки України в умовах глобальної економічної кризи : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару, (м. Вінниця, 23 квіт. 2009 р.). – Вінниця : ВІЕ ТНЕУ, 2009. – С. 165 – 167 (загальний обсяг – 0,18 друк. арк., у т. ч. автора – 0,1 друк. арк.). Особистий внесок: проаналізовано та систематизовано методи, прийоми і процедури аудиту, запропоновано їх оновлені теоретичні визначення.

25. Ясишена В. В. Особливості обліку безготівкових розрахунків / В. В. Ясишена, С. С. Єсаульцева // Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в умовах економічної нестабільності : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. – Вінниця : Крок, 2010. – С. 83 – 84

(загальний обсяг – 0,21 друк. арк., в т.ч. автора – 0,1 друк. арк.). Особистий внесок: проведено порівняння переваг і недоліків безготівкових розрахунків, а також внесено пропозиції щодо удосконалення їх обліку.

26. Ясишена В. В. Формування релевантної інформації про грошові потоки / В. В. Ясишена // Альянс наук: вчений вченому : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Дніпропетровськ, 18 – 19 лют. 2010 р.) : Т. 5. Наукові дослідження в галузі економіки: теорія та практика. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2010. – С. 106 – 109.

АНОТАЦІЯ

Ясишена В. В. Грошові потоки підприємств швейної промисловості: облік, аналіз і аудит. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2011.

У дисертації розглянуто теоретичні й методичні питання обліку, аналізу та аудиту грошових потоків підприємств швейної промисловості. За результатами дослідження уточнено поняття «грошовий потік» і вдосконалено класифікацію грошових потоків. Виокремлено зовнішні та внутрішні фактори негативного впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства і процес формування грошових потоків. Сформовано організаційні засади інформаційної бази для управління грошовими потоками.

Розроблено форми відомостей аналітичного обліку курсових різниць на основі відкриття додаткових аналітичних рахунків за видами іноземних валют. Побудовано загальну модель руху грошових потоків за центрами фінансової відповідальності швейних підприємств та розроблено форми внутрішньої звітності. Сформовано методику системного аналізу, яка базується на поетапному дослідженні руху грошових потоків за допомогою застосування широкого спектра розрахункових показників. Запропоновано алгоритм проведення аудиту Звіту про рух грошових коштів, що дає змогу сконцентрувати увагу на найважливіших ділянках перевірки з метою поліпшення якості її проведення.

Ключові слова: грошові потоки, швейні підприємства, управлінський облік грошових потоків, аналіз, аудит грошових потоків, Звіт про рух грошових коштів.

АННОТАЦИЯ

Ясишена В. В. Денежные потоки предприятий швейной промышленности: учет, анализ и аудит. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Тернопольский национальный экономический университет, Тернополь, 2011.

В диссертации рассмотрены теоретические и методические вопросы учета, анализа и аудита денежных потоков предприятий швейной промышленности.

В результате изучения теоретических подходов ведущих ученых выявлена неоднозначность толкования понятия «денежный поток», чем вызвана

необходимость уточнения его сути. Указано, что классификация денежных потоков основывается на различных методических подходах и научных разработках относительно выделения их классификационных признаков и видов, из-за чего усложняется процесс проведения анализа, прогнозирования и планирования денежных потоков. Усовершенствована классификация денежных потоков, позволяющая учесть их влияние на хозяйственные процессы предприятия и расширить объем необходимой информации для системы управления. Выделены внешние и внутренние факторы отрицательного влияния на финансово-хозяйственную деятельность предприятия и процесс формирования денежных потоков, что позволяет избежать ухудшения финансового состояния предприятия. Подчеркнуто, что отсутствие системы управления денежными потоками на швейных предприятиях вызвало необходимость внедрить организационные принципы информационной базы для управления денежными потоками, в которой выделены и объединены подсистемы учета, анализа, прогнозирования, планирования, аудита и внешних источников информации с целью обеспечения необходимой информацией о денежных потоках аппарата управления. Выделен набор основных показателей каждой из подсистем, раскрывающий функции подсистем учета, анализа, прогнозирования, планирования, аудита и внешних источников информации и определяющий пределы их деятельности или влияния при формировании информации о денежных потоках.

Обосновано необходимость применения новых названий счетов и субсчетов для учета денежных средств и их эквивалентов, в связи с тем, что действующая практика учета не отражает специфику учитываемых на них объектов, что обусловило разработку рекомендаций по внесению изменений в действующий План счетов. Установлено, что одной из проблем учета курсовых разниц является недостаточная аналитичность счетов и учетных регистров, что вызвало необходимость введения в них дополнительных реквизитов для получения более детальной информации, полезной для управления денежными потоками. Разработаны формы ведомостей аналитического учета курсовых разниц на основе открытия дополнительных аналитических счетов по видам иностранных валют, что позволяет получать детальную информацию о движении денежных средств на валютном счёте, колебании курсовых разниц и переоценке валютных средств.

Указано, что изучению вопросов управленческого учета денежных потоков уделяется недостаточно внимания. Доказано, что денежные потоки, при отсутствии должной информации в системе управления, не могут способствовать эффективному развитию предприятия, поэтому важным этапом их управления является организация на швейных предприятиях управленческого учета денежных потоков, который служит информационным источником для подразделений предприятия. Построена общая модель движения денежных потоков по центрам финансовой ответственности (ЦФВ) швейных предприятий на основе их кодирования в системе управленческого учета. Разработаны формы внутренних управленческих регистров с разной степенью детализации для потребностей менеджмента.

Отмечено, что необходимость проведения анализа денежных потоков обусловлена ограниченностью денежных ресурсов на предприятии, неустойчивым финансовым состоянием многих предприятий, риском потери платежеспособности и низким уровнем эффективности управления денежными потоками. Разработана методика системного анализа, базирующегося на поэтапном исследовании движения денежных потоков с помощью применения большого объема расчетных показателей, обеспечивающих последовательное, комплексное исследование и изучение характеристик денежных потоков, что позволят определить тенденции и закономерности их формирования на перспективу.

В связи с отсутствием системного подхода к реализации процесса аудита движения денежных средств и недостаточностью методического обеспечения, предложен алгоритм проведения аудита Отчета о движении денежных средств с выделением стадий и этапов проверки, взаимосвязанных с планом и программой аудита, что позволяет сконцентрировать внимание на важнейших участках проверки с целью улучшения качества её проведения.

Ключевые слова: денежные потоки, швейные предприятия, анализ, управленческий учёт денежных потоков, аудит денежных потоков, Отчет о движении денежных средств.

ANNOTATION

Iasyshena V.V. – Cash flows of companies of sewing industry: accounting, analysis and audit. – Manuscript.

Thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of economic sciences in major 08.00.09 – accounting, analysis and audit (according to the types of economic activity). – Ternopil national university of economics, Ternopil, 2011.

Theoretical and methodological issues of improvement for accounting, analysis and audit of cash flows at the companies of sewing industry have been studied in the thesis. According to the research results the notion “cash flow” has been specified and the classification of cash flows has been improved. External and internal factors of negative impact on the company financial-economic activity and the process of cash flow formation have been separated. Organizational principles of the informational data base for cash flow management have been suggested.

Forms of analytical data sheet of exchange rate difference on the basis of opening additional analytical account according to the types of foreign currencies have been developed. We have worked up a general model of cash flow movement according to the financial liability centers of sewing companies as well as types of internal reporting. We also developed a methodology of system analysis which is based on the phase-by-phase analysis of cash flows with the help by applying a wide spectrum of the specified rate. We have suggested an algorithm of audit performance Report on cash flow movement that allows to focus our attention on the most important areas of control in order to improve the quality of its performance.

Keywords: cash flows, sewing companies, management accounting of cash flow, analysis, audit of cash flows, Report of cash flow movement.

Підписано до друку 16.05.2011 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов. друк. арк. 0,9 Зам. № А002-16. Тираж 140 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.

Віддруковано у ВПЦ “Економічна думка ТНЕУ”
46020 Тернопіль, вул. Львівська, 11
тел. (0352) 47-58-72